

SİVAS CUMHURİYET ÜNİVERSİTESİ
SANAT MÜZESİNİN OLUŞUMU
THE FORMATION OF ART MUSEUM OF
SİVAS CUMHURİYET UNIVERSITY

*Meryem Acara Eser**
*Gökhan Eken ***

Öz

Şüphesiz uygar bir ülke olmanın önemli göstergelerinden birisi de o toplumun sahip olduğu müzelerdir. Müzeler bir ülkenin tarihinin, belleğinin, kültürünün ve zenginliğinin mekânlarıdır. Müze açmak, envanter çalışmaları yapmak, mevcut koleksiyonları evrensel niteliklerde sergilenabilir duruma getirmek ve korumak her ulus için milli bir sorumluluktur. Bu sorumluluğu yerine getirmede elbette üniversitelerin de önemli görevleri bulunmaktadır.

Dünyanın saygın üniversitelerinde (Cambridge, Harvard, Pennsylvania, Florida, Yale, Arizona vs.) son derece önemli müzecilik çalışmalarının yapıldığı bilinmektedir. Türkiye’de, özellikle İstanbul Üniversitesi başta olmak üzere üniversitemizin müzecilik faaliyetlerine hız verdikleri, müzeler açtıkları görülmektedir. Bu köklü üniversitelere son zamanlarda yaptıkları çalışmalarla diğer bazı üniversiteler de katılmıştır. Bu amaçla Sivas Cumhuriyet Üniversitesi’nde de kısa adı **MÜZEM** olan *Cumhuriyet Üniversitesi Kültür Mirasları ve Sanat Eserleri Koruma ve Geliştirme Uygulama ve Araştırma Merkezi* kurulmuştur.

Bu çalışma ile ülkemizde üniversite müzelerinin durumu kısaca ele alınmış ve Sivas Cumhuriyet Üniversitesi’nde **MÜZEM** sorumluluğunda gerçekleştirilen müzecilik çalışmaları hakkında değerlendirmeler yapılmıştır.

Anahtar Kelimeler: *Sanat, Müze, Üniversite, Cumhuriyet Üniversitesi, MÜZEM.*

Abstract

Of course, one of the important indicators of being a civilized country is the museums of that society. Museums are places of a country's history, memory, culture and wealth. It is a national responsibility for all nations to open museums, to conduct inventory studies for museums, to make the existing museums exhibited in universal qualities and to protect them. Of course, universities have important duties in this responsibility.

We know that the most important universities in the world are working on museology. We know that some important universities in our country, especially Istanbul University, carry out activities about museology. Recently, some other universities have joined these important universities. For this purpose,

* Dr. Öğr. Üyesi, *Sivas Cumhuriyet Üniversitesi*, Edebiyat Fakültesi, Sanat Tarihi Bölümü, ORCID: 0000-0002-8542-021X

** Doç. Dr., *Sivas Cumhuriyet Üniversitesi*, Eğitim Fakültesi, Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü, ORCID: 0000-0001-8614-204X

Cumhuriyet University Application and Research Center for the Protection and Development of Cultural Heritage and Works of Art (MUZEM) was established in Sivas Cumhuriyet University.

With this study, the status of university museums in our country will be briefly discussed and evaluations will be made about the museum studies carried out under the responsibility of MUZEM in Sivas Cumhuriyet University.

Key Words: *Art, Museum, University, Cumhuriyet University, MUZEM.*

GİRİŞ

Kültür ve sanat toplumlar için vazgeçilmez unsurlardır. Kültürel zenginlik bir ulusun dünya tarihindeki yerini gösteren somut işaretlerdendir. Her ulusun kendine ait bir kültürü ve kültürel yansıması vardır. Bu kültürel yansımanın içerisinde sanatsal ifade biçimleri oldukça önemli bir yer tutar. Toplumsal karakterimizi yansıtan plastik biçimler, müzikal ezgiler, danslar, tasarımlar ve benzeri yaratılar kuşaktan kuşağa aktarılarak, geliştirilerek, korunarak ve icra edilerek günümüze kadar gelmiştir. Dolayısıyla kültürü ve sanatı korumak, o toplumun kimliğini ve varlığını korumak anlamına da gelmektedir.

Ülkemiz tarihsel geçmişi dikkate alındığında pek çok dünya ülkesinden daha zengin bir mirasa sahiptir. Anadolu'da varlık gösteren medeniyetlerin bu topraklara ve kültürümüze bıraktığı izler, Türkiye'yi oldukça dinamik bir ülke yapmaktadır. Türkiye'nin hemen her kentinde farklı dinler ve inançların, etnik özelliklerin, uygarlıkların kalıntılarını aynı anda görebilmek mümkündür. Bu durum içinde yaşadığımız toprakları özel yapmakla birlikte, içinde yaşayan bizlere de şüphesiz ayrı sorumluluklar yüklemektedir.

Ancak tüm çabalara karşın ülkemizde kimi zaman resmi, kimi zaman da bireysel ihmaller sonucunda sanatsal ve kültürel değerlerimizin gerektiği gibi korunamadığını da üzüntü ile izlemekteyiz. Başta Kültür ve Turizm Bakanlığı olmak üzere ilgili kurumların gerçekleştirdiği çalışmalar ile son yıllarda tarihi eser kaçakçılığının önlenmesinde önemli adımlar atılmakla birlikte yurtdışına kaçırılan eserlerimizin sayısı azımsanamayacak kadar çoktur. Ülkemizin muazzam kültür ve sanat mirası düşünüldüğünde, mevcut müzelerimizin sayısı ve durumu oldukça vahimdir. Müze sayısı Amerika'da 20 bine, Almanya'da 6 bine, İngiltere'de 2 bine yakın iken (Özdemir, 2013) ülkemizde 2019 yılı verilerine göre, özel müzeler de dahil olmak üzere 455 müze bulunmaktadır.¹ Bununla birlikte konser salonlarının, galerilerin, tiyatroların, sinemaların, basılan kitap sayısı ve okur oranlarının da iyi bir tablo sunduğu söylenemez.

¹ <http://www.kulturvarliklari.gov.tr/TR-43253/bakanligimiza-bagli-muzeler.html> Erişim Tarihi: 02.04.2019

Eğitimli insan sayısı artmakla birlikte, sanata karşı yapılan vandal hareketlerin son bulmaması da ayrı bir sorun oluşturmaktadır. Bakım ve onarım bekleyen kültür değerlerimiz ise oldukça fazladır.

“Koruma”, bir şeyi veya kimseyi zararlı dış etkilerden, olası tehlikelerden esirgemeyi; yıpranmasını engellemek için gereken önlemleri alarak ona özenle bakmayı içerir. Koruma bilincinin gelişmediği toplumlarda sanatsal zenginliklerin zamanla yok olduğu ya da sömürüldüğü görülmektedir.

Geçmiş dönemlere ait kültürel değer özelliği taşıyan eserlerin korunmasını niteleyen “koruma” ile “uygarlık” kavramları birbirlerini tamamlarlar. Bunun nedeni ise, uygarlığın en önemli göstergelerinden birisinin tarihsel ve kültürel değer taşıyan somut unsurların korunması olarak değerlendirilmesidir (Gögebakan, 2013; 65). Bu nedenle kültür varlıklarının korunması konusuna uygar ülkeler daha fazla önem vermeye başlamış, toplumların bilinçlendirilmesi için yapılan çalışmalar artmıştır.

Ülkemiz de bu gelişmelerin sonucunda, UNESCO sözleşmesine imza atan ilk yirmi devlet arasında onuncu sırada yer almıştır.² 5 Mayıs 1949 tarihinde kurulan Avrupa Konseyi’ne aynı yıl 9 Ağustos tarihinde üye olmuş ve uluslararası sözleşmelere imza atmıştır (Güler, 2012; 18).³

Ancak söz konusu uluslararası platformlarda yer almak tek başına bir anlam ifade etmemektedir. Eğitim politikalarımız içinde bireylerin kültür ve sanat varlıklarının öneminin kavranması ve korunması konusunda bilinçlendirilmesi, gerekli yasal düzenlemelerin yapılması, sivil toplum kurumlarının işlevselliğinin artırılması, medya ve kitle iletişim araçlarının farkındalık yaratacak şekilde etkili ve nitelikli kullanımı, sanatsal ve kültürel çabaların desteklenmesi ve bu konuda yatırımlar yapılması kültürel kalkınmamız için oldukça önemlidir. Bilinçli bireyler yaratma konusunda elbette en önemli görev eğitim kurumlarına düşmektedir. Hemen her yurttaşın kültürel değerlerine, sanat eserlerine ve sanatçısına gerekli saygıyı ve değeri göstermesi medeniyet ve eğitim düzeyinin olgunlaştığının göstergesidir.

² Dünya Kültürel ve Doğal Mirasın Korunması Sözleşmesi için bkz. <http://teftis.kulturturizm.gov.tr/TR-14269/dunya-kulturel-ve-dogal-mirasin-korunmasi-sozlesmesi.html> Erişim Tarihi: 02. 04. 2019

³ UNESCO hakkında bkz: <http://www.unesco.org.tr/Pages/96/2/UNESCO> Erişim Tarihi: 02.04.2019, Resmi Gazetede yayınlanan kuruluş sözleşmesi için bkz: <http://www.unesco.org.tr/Pages/97/150/UNESCO-Kurulu%C5%9F-S%C3%B6zle%C5%9Fmesi> Erişim Tarihi: 02.04.2019

Daha küçük yaşlardan itibaren başlatılması gereken bu eğitim sürecinde üniversitelerin rolü ve varlığı ise çok daha önemlidir. Zira üniversiteler yüksek düzeyde sanat eğitimi veren kurumlar olmakla birlikte, sanat eserlerinin korunması, gün yüzüne çıkarılması, toplumların kültürel ilerlemesine katkı sağlanması konularında da sorumluluk sahibidirler.

Kültür varlıklarının korunması konusunda eğitimin önemi, uluslararası düzenlemelerde de vurgulanmıştır. AB'nin kültürel miras konusundaki mevzuatında, UNESCO ve bağlı kuruluşlarının tüzük ve kararlarında, toplumların kültür varlıklarına olan duyarlılığının artırılmasında eğitimin gerekliliğine yer verilmiştir. Uluslararası sözleşmelerde yer alan maddeler, sözleşmeye taraf olan ülkelerin, korumaya yönelik eğitim ve kamuoyunu bilinçlendirme konularına eğilmelerini sağlaması açısından oldukça önemlidir. Örneğin, 1972 tarihli Dünya Kültürel ve Doğal Mirasın Korunması Sözleşmesi'nin 5. maddesinde, koruma ve teşhir konularında eğitim yapan ulusal veya bölgesel merkezlerin kurulmasının ve bilimsel araştırmaların desteklenmesinin gerekliliği ifade edilmiştir. Özellikle UNESCO bünyesinde yapılan uluslararası toplantılarda, eğitim ve toplumun bilinçlendirilmesi konuları ele alınarak, okulların öğretimle beraber sosyal ve kültürel kazanımları da içeren kurumlar olması gerektiği gibi konular tartışılmıştır (Güler, 2012; 30).

Kültür ve Sanatın Korunması ve Yaygınlaştırılmasında Üniversitelerimizin Rolü

Üniversiteler tüm dünyada, evrensel değerler ışığında, bilimsel kimliği ile özerk bir yapıya sahip, her türlü dogmatik düşüncüyü reddeden kurumlar olarak görülmektedir. Bu nedenle toplumların en ilerici kurumları olma özelliğini taşırlar ve gelişimin, ilerlemenin, aydınlanmanın merkezi olarak görülürler. Kuruldukları bölgede ekonomik kalkınmayı teşvik eden üniversiteler aynı zamanda toplumun sosyo-kültürel yapısı üzerinde de çeşitli etkilerde bulunmakta ve farklı kültürel özelliğe sahip öğrencileri ve akademik personeli bir araya getirerek kültürler arasında etkileşimin yaşanmasını sağlamaktadır. 1950'li yıllardan bu yana hızla artan bir şekilde yeni üniversitelerin kurulmasının temel amaçlarından birisi, ülkedeki bölgesel eşitsizlikleri gidermek, her bölgeye eğitimin götürülebilmesi, ekonomik, sosyal ve kültürel açıdan bölgenin hareketlenmesine imkân tanımaktır. Bu yaklaşım doğrultusunda ülkemizdeki üniversite sayısı sürekli artmış ve neredeyse her ile bir üniversite kurulmuştur (Yılmaz, 2012; 55-57).

Özellikle küresel etkileşimin hız kazandığı çağımızda dünya üniversiteleri, evrensel niteliklerini geliştirebilmek adına birbirleriyle iş birliği içerisine girmişlerdir. Bu kapsamda uluslararası üniversite birlikleri kurulmuş ve anlaşmalar imzalanmıştır. Bunlardan en önemlisi olan 1999 yılında imzalanan ve Türkiye'nin 2001 yılında katıldığı Bologna Bildirisi ile eğitimin kaliteli, ilgi çekici ve bağımsız hale getirilmesi teşvik edilmiştir.⁴

Yüksek Öğretim Kanunu içerisinde yer aldığı üzere, üniversiteler; “ülkedeki diğer kuruluşlarla iş birliği yaparak bilimsel, kültürel, sosyal ve ekonomik açılardan ülke sorunlarını ele almak ve sonuçlarını toplumun yararına sunmak” durumundadır.⁵ Ancak ne yazık ki günümüzde üniversiteler, çoğunlukla iş sahibi olabilmek için varlık gösteren kurumlar olarak görülmektedir.

Üniversitelerin bünyesinde yer alan Güzel Sanatlar, Tasarım, Mimarlık, Müzik ve Sahne Sanatları Fakülteleri, bunlara ilaveten Arkeoloji, Sanat Tarihi gibi bölümler ile sanat eğitimleri verilmekte ve desteklenmektedir. Sadece gençlere eğitim veren kurumlar olmakla kalmayıp, alanlarında uzmanlar yetiştiren bu birimler, ülke sanatına katkı sağlayacak sanatsal etkinlikler de düzenlenmektedir. Bünyesinde yer alan sergi, konser salonları, müzeler ve galeriler ile üniversiteler büyük birer kültür merkezi olarak da görülebilmektedirler. Bu akademik birimler ve faaliyetler, geleneksel olan ile evrensel olanın, ulusal olan ile uluslararası olanın sentezlendiği, bir arada yaşatıldığı ve icra edildiği alanlardır.

Üniversitelerin kültür ve sanat miraslarını koruma ve geliştirmede attığı en büyük adımların başında şüphesiz kendi bünyeleri içinde oluşturdukları üniversite müzeleri gelmektedir. Öğrenciler için eğitim kaynağı olmaları, araştırma olanağı sağlamaları açısından önem taşıdıkları gibi, üniversite müzeleri varlıkları ve koleksiyonlarındaki eserler ile aynı zamanda üniversitelere prestij de sağlarlar.⁶ Zaman içerisinde görülmüştür ki üniversite müzeleri çağımız dünyasında bir ayrıcalık değil; önemli bir zorunluluktur. Dünyada önemli pek çok örneği bulunan Üniversite Müzelerinin Türkiye'deki ilk örneği 1969 yılında ODTÜ'de kurulmuştur. ODTÜ Arkeoloji Müzesi, Üniversite bünyesinde gerçekleştirilen arkeolojik

⁴ <https://uluslararasi.yok.gov.tr/uluslararasilasma/bologna/temel-bildirgeler-ve-geli%C5%9Fmeler/bologna-bildirgesi> Erişim Tarihi:02.04.2019

⁵ İlgili kanun maddesi için bkz. <http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.2547.pdf>. IV. Bölüm, madde e. Erişim tarihi : 02.04.2019

⁶ Erbay 1999; 48.

kazılar sonucunda elde edilen buluntulara ve etnografik eserlere ev sahipliği yapmaktadır. Bugün Türkiye’de çeşitli üniversitelerin sanat alanında ve değişik disiplinlerde müzeleri bulunmakla birlikte, maalesef istenen seviyede değildir.⁷

Üniversite ile müzelerin iç içeliği, sanat ve bilimin yan yanılığı, Ortaçağ’a kadar inmekle birlikte, üniversite müzelerinin çoğalması, aydınlanma felsefesi ile yakından ilişkili olmuştur. Örneğin ABD’de Harvard, Yale, İngiltere’de Academy of Fine Arts müze ve koleksiyonları 18. yüzyılda oluşmaya başlamıştır. Özellikle çeşitli Avrupa ülkeleri ve ABD’de diğer müzeler gibi üniversitelere bağlı sanat müzeleri de 19. yüzyılda çoğalmış ve 20. yüzyılda giderek artmıştır.⁸

Müzeler, dünya kültür ve sanatını takip edip anlamaya çalıştıkları kadar buldukları coğrafyanın kendi özgül koşullarını da araştırıp tarihi yeniden anlamlandırmaya ve sunmaya, yeni okumaları görünür kılmaya çalışmaktadırlar. Aynı noktada birleşen müzeler ve üniversiteler ile birçok Avrupalı entelektüel, geçmişte yapılmış, sunulmuş ve sanki hep öyleymiş ve öyle kalmalıymış, değişemezmiş gibi görünen bilgileri yeniden kazımayı, görmeyi önemsemektedirler. Batılı kültürel antropoloji düşünürlerinin elitist, ayrımcı ve seksist tutumlarına karşı çıkan yaklaşımlar, geleceğin yanlışlarını azaltmak için geçmişe yeni ve retrospektif bir gözle bakmayı önermektedirler. Bu yanlarıyla, halka inen ve tartışılabilir bilgi sunmayı amaçlayan müzeler, insanlar için sanat ve eğitim kurumları oldukları kadar, restoranları, kafeleri, kütüphaneleri, sergileri, toplantıları, konferansları, çok işlevli salon ve atölyeleri, sinemaları, açık alanları ile onlara hoşça vakit geçirten, eğlendirirken öğreten, yaşayan mekânlara dönüştürülmektedirler (Yasa Yaman).⁹

Türkiye'deki Üniversite Müzeleri gerek bilimsel çalışmalara destek olmak gerekse çeşitli araştırmaların sonuçlarını ve bulgularını bir ortamda izleyicilere sunmak amacıyla kurulmuşlardır. Bazı müzeler bir araştırma merkezi bünyesinde hizmet verirken, büyük bir kısmı da rektörlüklere ya da fakültelere bağlıdır. Uluslararası Müzeler Platformu Türkiye'deki Üniversite Müzelerini bir araya getirerek bu kapsamda konferanslar düzenlemektedir.¹⁰

⁷ Üniversite müzeleri hakkında bilgi için bkz. Aktuğ (t.y.); 62-65; Aygün 2018; 43-45; Erbay 1999; 48-53; Erbay 2018a; 1-4; Erbay 2018b; 38-42; Erbay 2018; 46-50; Erbay 2018; 51-56; Gögebakan 2018; 57-61; Okan (t.y.); 66-69

⁸ Detaylı bilgi için bkz. Zeynep Yasa Yaman, “Sanat Müzelerinin Tarihi Kimlikleri ve Sorumlulukları Üzerine”, <http://www.sanatmuzesi.hacettepe.edu.tr/zeynep.htm> Erişim Tarihi: 02.04.2019

⁹ <http://www.sanatmuzesi.hacettepe.edu.tr/zeynep.htm> Erişim Tarihi: 01.02.2019

¹⁰ https://tr.wikipedia.org/wiki/T%C3%BCrkiye%27deki_%C3%9Cniversite_M%C3%BCzeleri Erişim Tarihi: 04.02.2019

Müzesi olan üniversitelerimiz arasında, başta yirmiden fazla müzesiyle İstanbul Üniversitesi olmak üzere (Özkan, 2014), Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Ankara Üniversitesi, Gazi Üniversitesi, Hacettepe Üniversitesi, Uludağ Üniversitesi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Trakya Üniversitesi, Atatürk Üniversitesi, Anadolu Üniversitesi, Gaziantep Üniversitesi, Süleyman Demirel Üniversitesi, Dumlupınar Üniversitesi, Ege Üniversitesi, Harran Üniversitesi, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi sayılabilir.¹¹

Kültür ve Sanat Varlıklarının Korunması ve Geliştirilmesinde Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Örneği

1974 yılında kurulan Sivas Cumhuriyet Üniversitesi kurulduğu günden bu yana pek çok ulusal ve uluslararası sanatsal ve kültürel oluşuma ev sahipliği yapmıştır. Bünyesindeki sanat eğitimi veren birimleri ile aynı zamanda bu alandaki ihtiyaca da karşılık vermektedir. Ellinci yılına yaklaşan Sivas Cumhuriyet Üniversitesi'nin arkasında bıraktığı zaman içerisinde gerek bağış gerek satın alma yoluyla gerekse de yapmış olduğu çalışmalarla arşivine değerli eserler kazandırdığı görülmektedir. Ancak yapılan incelemeler ve gözlemler sonucunda Üniversite'de bu eserlere yönelik bir envanter çalışmasının olmadığı, kimi eserlerin zaman içerisinde tahrip ya da kayıp olduğu tespit edilmiştir.

Sanat koleksiyonlarına sahip kurumlarda sanat ve bilim kurullarının varlığının önemi de yadsınamaz. Özellikle iş birliğinin ve alan uzmanlığının öne çıktığı gelişen dünyamızda üniversiteler gibi ciddi ve köklü eğitim kurumlarının böyle bir yapılanmadan uzak kalmaları beraberinde bazı problemleri de getirmektedir. Bu nedenle, öncelikle var olan sanat koleksiyonunun değerlendirilebilmesi ve benzer çalışmalarda danışmanlık yapabilmesi için Üniversitemizde de bir "Danışma Kurulu"nun oluşturulması gerektiği gözlenmiştir.

Tüm bu sorunların ortaya konulmasının ve tartışılmasının ardından yaşanan olumsuzluklara çözüm üretmek adına Rektörlük düzeyinde bir dizi ciddi çalışma başlatılmıştır.

Bu amaçla Üniversitemizin Resim, Grafik, Sanat Tarihi ve Arkeoloji bölümlerinin iş birliği sonucunda oluşturulan bir çalışma grubu ile Nisan 2017 yılı itibari ile kısa adı MÜZEM olan

¹¹ <http://www.hurriyet.com.tr/en-cok-muze-istanbul-universitesi-nde-27346674> Erişim Tarihi: 01.02.2019

Kültür Mirasları ve Sanat Eserlerini Koruma, Geliştirme Uygulama ve Araştırma Merkezi kurulmuştur (bkz. Ek-1).

Merkezin Başkanlık görevini Dr. Meryem ACARA ESER yaparken, yardımcılıklarını Doç. Gökhan EKEN ve Dr. Ebru BİLGET FATAHA yürütmektedir. Merkezin oluşturulan ilk yönetim kurulunda ise her biri kendi alanlarında ihtisas sahibi olan Prof. Dr. Erdal ESER (Sanat Tarihi), Prof. Dr. Ali AKSU (İslam Sanatları), Doç. Bora ÖZEN (Grafik), Doç. Dr. Cenker ATILLA (Arkeoloji) yer almaktadır.

Resim 1: Kültür Mirasları ve Sanat Eserlerini Koruma, Geliştirme Uygulama ve Araştırma Merkezi Logosu
(Tasarım: Doç. Bora ÖZEN)

Merkez ilk olarak Üniversitenin farklı birimlerinde yer alan tüm sanat eserlerini yerinde tespit ederek bir araya getirmiştir. Bu eserler arasında tahrip olanların ve acil bakım gerektirenlerin onarımı gerçekleştirilmiştir.¹² Bir araya getirilen yaklaşık 50 tabloya yeniden demirbaş numaraları verilerek kayıt altına alınmıştır.

Merkez, bir yandan da mevcut koleksiyonunu geliştirmek adına ülkemizin önemli sanatçılarıyla temasa geçerek bağış yoluyla pek çok eseri koleksiyona kazandırmıştır. Yine ilk kez Merkez çalışmaları kapsamında Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Hukuk Müşavirliği'nin katkılarıyla sanatçılar ve Üniversite arasında telif sözleşmeleri imzalanmıştır. Bu sayede gerek sanatçının gerekse eserin özlük hakları güvence altına alınmaya çalışılmıştır (bkz. Ek-2).

Merkez kapsamında yürütülen faaliyetler sadece sanat müzesi ile sınırlı olmayıp, başka etkinlikler ile de sürmektedir. Bu bağlamda, Üniversitemizin 19-23 Mart 2018 tarihleri

¹² Onarımlar Resim Bölümü Öğr. Gör. Ahmet Taşkıran tarafından yapılmıştır. Kendisine katkılarından dolayı teşekkür ederiz.

arasında düzenlediği “1. Bilim, Kültür, Sanat ve Kitap Günleri” kapsamında Üniversite’nin Kültür Merkezi’nde “I. Seçme Eserler Sergisi. Cumhuriyet Üniversitesi Sanat Koleksiyonu” adı ile izleyiciyle buluşmuştur. Merkezimizin ikinci etkinliği ise Müzeler Haftası kapsamında, 21-25 Mayıs 2018 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir. Sivas Arkeoloji Müzesi’nde düzenlenen ve “Üniversite Sanat Koleksiyonu. II. Seçme Eserler Sergisi” adı ile açılan serginin amacı Sivas halkını Müzeler Haftası dolayısı ile Üniversite koleksiyonu ile buluşturmak olmuştur.

Resim 2. Sergi Afişi
(Tasarım: Doç. Gökhan EKEN)

Resim 3. Sergi Afişi
(Tasarım: Mehmet Akif KARACA)

Resim 4: I. Seçme Eserler Sergisi açılış töreni. 19 Mart 2018
Sivas CÜ. Rektörü Prof. Dr. Alim Yıldız ve beraberindekiler ve Dr. Öğr. Üyesi Meryem Acara Eser'den çalışmalar hakkında bilgi alırken

2019 yılında, 4 Eylül Kongresi'nin 100. Yıl kutlama etkinlikleri içerisinde resmi açılışı planlanan Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Sanat Müzesi bu anlamda ülkemizde faaliyet gösteren Üniversite Müzeleri içerisinde örnek teşkil edecektir.

Cumhuriyet Üniversitesi Sanat Koleksiyonunda Eserleri Bulunan Bazı Sanatçılar

Koleksiyonda genç ve gelecek vaat eden sanatçıların yansısı, Türk sanatının önemli isimlerinin çalışmaları da yer almaktadır. Farklı jenerasyonların, farklı ekollerin ve üslup özelliklerinin bir araya geldiği Merkezimiz bünyesinde Hasan Pekmezci, Süleyman Saim Tekcan, Hüsnü Dokak, Cebail Ötgün, Mehmet Başbuğ, Muharrem Pire, Cezmi Orhan, Atilla İlkyaz, Tansel Türkdoğan, Zuhul Baysar, Ayşegül Türk, Asım Yücesoy, Zeki Serbest, Atanas Karaçoban, Mustafa Salim Aktuğ, Devabil Kara, Sevil Saygı, Leyla Onat, Ayhan Çetin, Ali Muhammet Bayraktaroğlu, Deniz Gökdoğan, Canan Atalay, Feyza Gürleşen İlkyaz gibi önemli isimlere ait çalışmalar yer almaktadır.

Sonuç

Kültür ve sanat bir ulusun en büyük mirasıdır. Sanatçısını yücelten, onun özgür düşünmesine ve yaratmasına önem veren toplumların gelişmişlik seviyesi kuşkusuz kıyas bile götürmemektedir. Sanatçıya özgür bir yaratı olanağı sağlayan Paris, New York gibi metropollerin cazibe merkezi olması biraz da bundan dolayıdır.

Sanatın ve kültürün evrensel bir çerçevede korunması ve geliştirilmesi konusunda şüphesiz her bireyin önemli görevleri bulunmaktadır. Ancak kurumsal anlamda bu gelişimin en büyük merkezlerinin başında üniversiteler gelmektedir. Üniversiteler aklın, bilimin ve ifadenin en özgür biçimde vücut bulduğu yerlerdir. Dolayısı ile sanatın ve kültürün gelişmesi, korunmasında üniversitelere önemli görevler düşmektedir.

Üniversitelerin görevleri arasında yer alan faaliyetlerden biri de müzelerin kurulmasını ve geliştirilmesini desteklemektir. Zira kültürel ve sanatsal gelişimin ciddiyetini kavrayamamış ve evrensel sanat yasalarına sırtını dönen uluslar “hayat damarlarından birini kaybetmiş” olacaktır.

EK 1: Kültür Mirasları ve Sanat Eserleri Koruma ve Geliştirme Uygulama ve Araştırma Merkezi (MÜZEM) Yönergesi

2 Haziran 2017 CUMA

Resmî Gazete

Sayı : 30084

YÖNETMELİK

Cumhuriyet Üniversitesinden:

CUMHURİYET ÜNİVERSİTESİ KÜLTÜR MİRASLARI VE SANAT ESERLERİ KORUMA VE GELİŞTİRME UYGULAMA VE ARAŞTIRMA MERKEZİ YÖNETMELİĞİ BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam, Dayanak ve Tanımlar

Amaç

MADDE 1 – (1) Bu Yönetmeliğin amacı; Cumhuriyet Üniversitesi Kültür Mirasları ve Sanat Eserleri Koruma ve Geliştirme Uygulama ve Araştırma Merkezinin amaçlarına, faaliyet alanlarına, yönetim organlarına, yönetim organlarının görevlerine ve çalışma şekline ilişkin usul ve esasları düzenlemektir.

Kapsam

MADDE 2 – (1) Bu Yönetmelik; Cumhuriyet Üniversitesi Kültür Mirasları ve Sanat Eserleri Koruma ve Geliştirme Uygulama ve Araştırma Merkezinin amaçlarına, faaliyet alanlarına, yönetim organlarına, yönetim organlarının görevlerine ve çalışma şekline ilişkin hükümleri kapsar.

Dayanak

MADDE 3 – (1) Bu Yönetmelik; 4/11/1981 tarihli ve 2547 sayılı Yükseköğretim Kanununun 7 nci maddesinin birinci fıkrasının (d) bendinin (2) numaralı alt bendi ile 14 üncü maddesine dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar

MADDE 4 – (1) Bu Yönetmelikte geçen;

- Arşiv: Merkez bünyesinde bulunan sanat eseri, yazma eser, tarihi belge, dijital kayıt ve benzeri malzemelerden oluşan eserleri,
 - Danışma Kurulu: Merkezin Danışma Kurulunu,
 - Koleksiyon: Üniversite bünyesinde mevcut ve oluşturulacak olan tüm eserleri,
 - Kültür mirası: Bilim, kültür, din, sanat, tarih, arkeoloji, antropoloji ve benzeri disiplinler bakımından yapılan farklı kültürel varlık tanımlarını kapsayıcı nitelikte koleksiyon, tarihi yapılar, kazılar sonucu bulunacak olan eski eser niteliğine sahip buluntuları, 21/7/1983 tarihli ve 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu kapsamına giren her türlü taşınmaz, taşınmaz tüm sanat ve kültür varlıklarını,
 - Merkez (MÜZEM): Cumhuriyet Üniversitesi Kültür Mirasları ve Sanat Eserleri Koruma ve Geliştirme Uygulama ve Araştırma Merkezini,
 - Müdür: Merkezin Müdürünü,
 - Rektör: Cumhuriyet Üniversitesi Rektörünü,
 - Tarihi yapı ve anıtlar: Anıtlar Kurulu tanımlı tüm tarihi binalar ve anıtları,
 - Teşhir salonu: Merkez bünyesinde kurulacak olan, halkın ziyaretine açık, eserlerin sergilendiği salonları ve galerileri,
 - Teşhirlik eser: Eserlerin bilimsel olarak sınıflandırılıp, envantere kaydedildiğinde aldığı adı,
 - Üniversite: Cumhuriyet Üniversitesini,
 - Yönetim Kurulu: Merkezin Yönetim Kurulunu,
- ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Merkezin Amaçları ve Faaliyet Alanları

Merkezin amaçları

MADDE 5 – (1) Merkezin amaçları şunlardır:

- Üniversite bünyesinde bulunan, kültür mirasları alanına giren ve öncelikli olarak korunması gereken kültürel ve sanatsal belgeleri/eserleri, koleksiyonları, yazma eserleri, tarihi eserleri belirleyerek, Merkezin çatısı altında toplamak, korumak; bu varlıkları çağdaş bir yaklaşımla izlenebilir hale getirmek ve gelecek kuşaklara aktarılmasını sağlamak,
- Üniversite bünyesinde bulunan sanat eserlerinin restorasyonlarını sağlamak, teşhir salonlarının işletmesini sağlamak, korumak, denetlemek, bu mekânları yaşayan kurumlara dönüştürmek,
- Müzecilik, müze bilim, müze yönetimi ve kültürel miras alanları ile ilgili, eğitim, araştırma-geliştirme çalışmaları yapmak, sergiler gerçekleştirmek.

Merkezin faaliyet alanları

MADDE 6 – (1) Merkezin faaliyet alanları şunlardır:

- Merkezin amaçları kapsamında araştırma, inceleme, sanat ve kültür miraslarını korumak, geliştirmek ve uygulama çalışmalarını yapmak,

b) Üniversite içi ve dışı projelerde ihtiyaç duyulan konularda danışmanlık yapmak ve gerekli koordinasyonu sağlamak.

c) Merkezün çalışma alanına giren konularda, Güzel Sanatlar Fakültesi, İlahiyat Fakültesi, Edebiyat Fakültesi, Eğitim Fakültesi, Cumhuriyet Üniversitesi Sürekli Eğitim Merkezi ve ilgili diğer birimlerle işbirliği ve koordinasyon halinde, ulusal/uluslararası konferans, seminer, sergi, uygulama programları, çeşitli etkinlikler ve eğitim programları düzenlemek, yerli ve yabancı kurumlarla işbirliği yapmak.

ç) Bu Yönetmelik hükümlerine göre Merkeze bağlı oluşturulacak birimlerin, koleksiyonların, arşivlerin, kütüphanelerin, depoların düzenlenmesini yapmak ve bunlara uygun bilimsel çalışmaların sürdürülmesini sağlamak.

d) Merkezin çalışma alanlarında çeşitli araştırmaların yayınlanmasını ve kopyalarının çıkarılmasını, bünyesinde barındırdığı sanatsal ve kültürel eserler ile ilgili telif hakkının sahibi olarak kullanım şartlarını belirlemek.

e) Üniversite bünyesinde var olan kültürel ve sanatsal değere sahip yapıtların korunması, bir araya getirilmesi, bakım ve onarımlarının sağlanması, gerektiğinde sergilenmesi ya da muhafaza edilmesi konularında kararlar almak.

f) Üniversiteye kazandırılacak sanat yapıtlarını belirlemek, gerekli koordinasyonu sağlamak, sanatçılarla galerilerle ve ilgili kurumlarla iletişim kurmak ve Rektörlüğe bu konularda bilgi vermek.

g) Müze bilim, müze yönetimi ve kültürel miras alanlarında ön lisans, lisans ve lisansüstü eğitim programlarıyla paralel çalışmalar geliştirerek, mesleki bilgiyi güncelleştirmek, bilgiyi yaymak ve yaşam boyu öğrenime katkıda bulunmak.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Merkezin Yönetim Organları ve Görevleri

Merkezin yönetim organları

MADDE 7 – (1) Merkezin yönetim organları şunlardır:

- Müdür.
- Yönetim Kurulu.
- Danışma Kurulu.

Müdür

MADDE 8 – (1) Müdür; Rektör tarafından Üniversitenin müze bilim, müzecilik, müze yönetimi, kültürel miras, sanat, sanat tarihi, taşınabilir kültür varlıklarının restorasyonu ve benzeri alanlarda, görev yapan ve/veya çalışmaları bulunan öğretim üyeleri arasından üç yıl için görevlendirilir. Görev süresi sona eren Müdür, yeniden görevlendirilebilir. Müdürün altı aydan daha fazla görevinin başında bulunamayacağı durumlarda görevi sona erer. Müdür Rektöre karşı sorumludur. Müdür çalışmalarında kendisine yardımcı olmak üzere Yönetim Kurulu üyeleri arasından iki kişiyi müdür yardımcısı olarak görevlendirilmek üzere Rektörün onayına sunar.

Müdürün görevleri

MADDE 9 – (1) Müdürün görevleri şunlardır:

- Merkezi temsil etmek,
- Merkezin bünyesinde yer alacak olan teşhir salonlarına veya müzelere başkanlık etmek,
- Bünyesinde açılacak olan müze ya da teşhir salonlarının sorumlularını onay için Rektöre teklif etmek,
- Üniversitedeki bütün ilgili birimlerin, bölümlerin yönetimleri ile koordinasyon içinde çalışmalar ortaya koymak.
- Yönetim Kuruluna ve çalışma kurullarına başkanlık etmek ve denetlemek,
- Merkezin faaliyetlerinin tam ve zamanında yürütülmesi konusunda Rektöre bilgi vermek,
- Yönetim Kurulunu toplantıya çağırarak ve alınan kararları uygulamak,
- Merkezin yıllık faaliyet raporunu ve bir sonraki yıla ait çalışma programını düzenlemek ve Yönetim Kurulunun görüşleri alındıktan sonra Rektörün onayına sunmak,
- Merkezin yönetim işlerini yürütmek, personel ihtiyacını belirlemek ve Rektörün onayına sunmak,
- Yurt içi ve yurt dışındaki kurumlar, uygulama ve araştırma merkezleri, üniversiteler ve müzeler ile işbirliği yapmak.
- Üniversitenin kültür ve sanat koleksiyonunun zenginleştirilmesi amacıyla resmi ya da özel kişi ve kurumlarla Üniversite adına iletişime geçmek,
- Müdür yardımcılarının görev, yetki ve sorumluluklarını belirlemek,
- İlgili mevzuatla kendisine verilen diğer görevleri yerine getirmek.

Yönetim Kurulu

MADDE 10 – (1) Yönetim Kurulu; Müdür ile Müdür tarafından önerilen müze bilim, müzecilik, kültürel miras alanlarının yönetimi, müze yönetimi, mimarlık, sanat, sanat tarihi, restorasyon, işletme ve benzeri alanlarda görev yapan Üniversite öğretim elemanları ile müzecilik ve bağlantılı alanlarda uzmanlığı olanlar arasından üç yıl için, Rektör tarafından görevlendirilen altı üye olmak üzere, toplam yedi üyeden oluşur. Görev süreleri biten üyeler aynı usulle yeniden görevlendirilebilir.

(2) Yönetim Kurulu, Müdürün daveti üzerine en geç üç ayda bir salt çoğunlukla toplanır ve kararlar üyelerin salt çoğunluğu ile alınır. Yönetim Kurulu üyelerinin görev süresi üç yıldır. Üst üste iki defa mazeretsiz olarak toplantıya katılmayan üyenin üyeliği sona erer.

Yönetim Kurulunun görevleri

MADDE 11 – (1) Yönetim Kurulunun görevleri şunlardır:

- a) Merkezin işleyişine dair her yıl düzenli olarak rapor hazırlamak,
- b) Merkezin yönetimi ile ilgili kararlar almak,
- c) Merkezin bünyesinde yer alan/alacak olan teşhir salonlarının, kültür ve sanat alanlarının işletilmesini ve denetimini sağlamak,
- ç) Merkeze gelen iş ve proje tekliflerini değerlendirip, gerekli kararları almak,
- d) Merkez içinde alt birim kurulması için yapılacak başvuruları değerlendirmek ve karara bağlamak,
- e) Merkez için gerek duyulan konularda Üniversite içinden ve dışından çeşitli, geçici veya sürekli çalışma grupları kurmak, komisyonlar oluşturmak ve bunların görevlerini düzenlemek,
- f) Koleksiyonlara eser alımı, eserlerin restorasyonu ve süreli ya da süresiz sergileme çalışmaları ile ilgili kararlar almak,
- g) Merkezin faaliyet alanları ile ilgili sanatsal etkinlikler ve yarışmalar düzenlemek, ödüller vermek,
- ğ) Teşhir salonları, galeriler, arşiv, koleksiyon, nadir eser, tarihi bina ile anıtların işletilmeleri ile ilgili esasları belirleyerek yetkili kurulların onayına sunmak,
- h) Merkeze tespit edilen bakım ve onarıma ihtiyaç duyan eserlerin Üniversite imkânları ile bakım ve onarımlarının yapılamayacağı hallerde, Üniversite dışından hizmet alımını sağlamak.

Danışma Kurulu

MADDE 12 – (1) Danışma Kurulu; Merkezin sanatsal/bilimsel araştırma ve uygulamalarıyla doğrudan ilgisi olan, Üniversitenin çeşitli bölümlerinde görevli öğretim elemanları ile müzecilik bölümü, müze yönetimi ve kültürel miras alanlarının yönetimi, sanat ve sanat tarihi alanındaki akademisyenler, istekleri halinde Merkezin faaliyetleri ile ilgili önemli çalışmalar yapmış Üniversite dışından bilim insanları, müzeciler, kültürel zenginliğin gelişmesine katkıda bulunan çeşitli kuruluş veya özel sektör temsilcileri, araştırmacılar ve sanatçılar arasından Yönetim Kurulunun önerisi ile Rektör tarafından üç yıl için görevlendirilen üyelerden oluşur. Görev süresi biten üyeler yeniden görevlendirilebilir. Herhangi bir nedenle görevi sona eren üyenin yerine aynı usulle yeni üye görevlendirilir. Danışma Kurulu en fazla yirmi kişiden oluşur.

(2) Danışma Kurulu, gerekli görülen hallerde Müdürün çağırısı üzerine toplanır. Danışma Kurulu başkanlığı Rektör veya Rektör tarafından görevlendirilen bir Rektör yardımcısı tarafından yapılır.

Danışma Kurulunun görevleri

MADDE 13 – (1) Danışma Kurulu, Merkezin görevleri ile ilgili olarak yapılacak çalışmalar ve uygulamalar hakkında görüş bildirir ve önerilerde bulunur.

**DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
Çeşitli ve Son Hükümler****Personel ihtiyacı**

MADDE 14 – (1) Merkezin personel ihtiyacı; Müdürün önerisi üzerine 2547 sayılı Kanununun 13 üncü maddesine göre Rektör tarafından görevlendirilecek personelle karşılanır.

Harcama yetkilisi

MADDE 15 – (1) Merkezin harcama yetkilisi Rektördür. Rektör bu yetkisini Müdüre devredebilir.

Devir işlemleri

MADDE 16 – (1) Bu Yönetmeliğin yayımı ile birlikte Üniversite bünyesinde bulunan her türlü sanat eserinin denetimi, kontrolü ve demirbaşları Merkeze devredilmiş sayılır.

Hüküm bulunmayan haller

MADDE 17 – (1) Bu Yönetmelikte hüküm bulunmayan hallerde, ilgili mevzuat hükümleri ile Senato kararları uygulanır.

Yürürlük

MADDE 18 – (1) Bu Yönetmelik yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 19 – (1) Bu Yönetmelik hükümlerini Cumhuriyet Üniversitesi Rektörü yürütür.

EK 2: Telif Hakları Devir Sözleşmesi Örneği

T.C.
CUMHURİYET ÜNİVERSİTESİ
KÜLTÜR MİRASLARI VE SANAT ESERLERİ KORUMA VE GELİŞTİRME
UYGULAMA VE ARAŞTIRMA MERKEZİ (MÜZEM)
TELİF HAKLARI DEVİR SÖZLEŞMESİ

İşbu sözleşmede;
Cumhuriyet Üniversitesi Kültür Mirasları ve Sanat Eserleri Koruma ve Geliştirme Uygulama ve Araştırma Merkezi (MÜZEM); "MERKEZ"
Müze'ye eser bağışlayan bağışçı ya da sanatçılar ise "BAĞIŞÇI" olarak anılacaktır.
Taraflar bağışlanan eser ile ilgili olarak aşağıdaki hususları karşılıklı olarak kabul etmiş bulunmaktadır:

- 1- Aşağıda detayları verilmiş olan eser, yine aşağıda adı geçen bağışçı ya da sanatçı tarafından Cumhuriyet Üniversitesi Kültür Mirasları ve Sanat Eserleri Koruma ve Geliştirme Uygulama ve Araştırma Merkezi'ne bağışlanmıştır.
- 2- Aşağıda detayları verilmiş olan eseri Merkez'e bağışlayan bağışçı ya da sanatçı, işbu sözleşme ile eserin mülkiyetini tamamen Merkez'e devretmiş olmaktadır.
- 3- Bağışçı bağışladığı eser ile ilgili mali hakları da aşağıdaki çerçevede Merkez'e devretmektedir:
 - 3-1- Merkez yönetimi bağışlanan eseri hiçbir koşulda satamaz, devredemez ya da müzayedelere veremez.
 - 3-2- Cumhuriyet Üniversitesi ya da Merkez'in kapanması ya da işlev değiştirmesi gibi olağandışı durumlar yaşanması durumunda eser bağışçıya ya da varislerine iade edilecektir.
 - 3-3- Merkez bağışlanan eseri tek başına veya diğer eserlerle birlikte takvim, kitap ya da benzeri yayınlarda kullanabilecektir.
 - 3-4- Sanatçı ya da bağışçı eserin ter türlü görselini basın-yayın ortamında, kitap, dergi, katalog gibi kaynaklarda kullanma hakkına sahiptir.
 - 3-5- Merkez adı geçen eseri kartpostal, afiş ve benzeri şekillerde çoğaltma ve yayma hakkına sahiptir.
 - 3-6- Merkez, adı geçen eserin görselini ya da imajını, geliri Merkez'e ait olmak koşuluyla Merkez Hediye Eşya reyonunda satılacak eşyalarda kullanabilecektir.
- 4- Merkez Yönetimi bağışlanan eseri diğer eserlerle birlikte bilgisayar ortamı dahil yurtiçi ve yurtdışında sergileme hakkına sahiptir.
- 5- Eser Merkez dışında sürekli sergilere emaneten gönderilebilecek fakat Merkez dışında herhangi bir yerde sürekli sergilenme amacıyla kullanılamayacaktır.

SANATÇI :
ESERİN ADI :
BOYUTU :
YAPIM YILI :
TEKNİĞİ :

Bağışçının Adı Soyadı:
Yakınlığı:
(Bağışçı sanatçının kendisi değil ise eserin/sanatçının yasal haklarını devraldığını gösterir resmi belge bu sözleşmeye eklenecektir.)

İmza :

...../...../20.....
Yrd. Doç. Dr. Meryem ACARA ESER
CÜ. Kültür Mirasları ve Sanat Eserleri Koruma ve
Geliştirme Uygulama ve Araştırma Merkezi Müdürü

KAYNAKÇA

AKTUĞ, Mustafa Salim; “Bir Ütopya’nın Hayat Buluşu: Hacettepe Sanat Müzesi”, *Sanat Çevresi*, 28. Yıl (t.y.), s. 62-65.

AYGÜN, Sadettin; “Anadolu Üniversitesi Çağdaş Sanatlar Müzesi Koleksiyonu”, *Unimuseum*, C. 1, S. 2, 2018, s. 43-45.

ERBAY, Fethiye; “Üniversite Müzelerinin Önemi”, *Anadolu Sanat*, 10, 1999, s. 48-53.

ERBAY, Fethiye; “The Role of University Museums”, *Unimuseum*, C. 1, S. 1, 2018a, s. 14.

ERBAY, Fethiye; “Manchester Üniversite Müzesi’nin Sürdürülebilir Projeleri”, *Unimuseum*, C. 1, S. 2, 2018b, s. 38-42.

ERBAY, Mutlu; “Koleksiyon Değerleri Açısından Manchester, Hokkaido ve Boğaziçi Üniversite Müzeleri”, *Unimuseum*, C. 1, S. 2, 2018, s. 46-50.

ERBAY, Nuri Özer; “Azerbaycan Bakü Devlet Üniversitesi Müzeleri Koleksiyonu”, *Unimuseum*, C. 1, S. 2, 2018, s. 51-56.

GÖĞEBAKAN, Yüksel; “İnönü Üniversitesi’nin Müzeleri-1: Özel Turgut Özal Müzesi”, S. 23, 2013, <http://e-dergi.atauni.edu.tr/ataunigsfd/article/view/1025009725/102500781>

Erişim Tarihi: 10.01.2017

GÖĞEBAKAN, Yüksel; “İnönü Üniversitesi Müzeleri”, *Unimuseum*, C. 1, S. 2, s. 57-61.

GÜLER, Uygur; *Kültür Varlıklarının Korunması ve Toplumsal Kültürel Bilincin Arttırılması Konusunda Üniversitelerin Rolü*, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı. Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü, Basılmamış Uzmanlık Tezi, 2012. Erişim Adresi: <https://docplayer.biz.tr/7285551-Kultur-varliklarinin-korunmasi-ve-toplumsal-kulturel-bilincin-arttirilmesi-konusunda-universitelerin-rolu.html>

KAYNAK, Selahattin; YILMAZ, Mustafa Kemal; “Sosyo - Ekonomik Dönüşüm Sürecinde Üniversitelerin Rolü ve Yöre Halkının Üniversite’den Beklentileri İle İlgili Bir Uygulama”, *DEÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, C. 13, S. 4, 2011, s. 55-73. Online Yayın Tarihi: 12.01.2012 ISSN: 1302-3284 E-ISSN: 1308-0911

OKAN, Mustafa; “Hacettepe Sanat Müzesi: Yaşayan Bir Bellek İçin Eylem Alanı”, *Sanat Çevresi* 28. Yıl, (t.y.), s. 66-69.

ÖZDEMİR, Cüneyt; “AVM sayısı müze sayısını geçince!” <http://www.radikal.com.tr/yazarlar/cuneyt-ozdemir/avm-sayisi-muze-sayisini-gecince-1132448/>, 2013, Erişim Tarihi: 28.02.2017

ÖZKAN, Gülseven; “En çok müze İstanbul Üniversitesi’nde” <http://www.hurriyet.com.tr/en-cok-muze-istanbul-universitesi-nde-27346674>, 2014.

YASA YAMAN, Zeynep; “Sanat Müzelerinin Tarihi Kimlikleri Ve Sorumlulukları Üzerine” <http://www.sanatmuzesi.hacettepe.edu.tr/zeynep.htm> Erişim Tarihi: 13.01.2017 <http://www.yok.gov.tr/web/uluslararası-iliskiler/bologna-bildirgesi-1999-> Erişim Tarihi: 12.02.2017

https://tr.wikipedia.org/wiki/T%C3%BCrkiye%27deki_%C3%9Cniversite_M%C3%BCzeleri Erişim Tarihi: 12.02.2017

<http://turizmguncel.com/haber/turkiye%27de-toplam-kac-muze-var-bu-muzeleri-kac-kisi-ziyaret-etti-h29251.html> Erişim Tarihi: 14.02.2017